QUESTION BANK
SUBJECT: M.A. (SANSKRIT)

PG-II-SANS-1.2.6

Time: 3 Hours
Full Marks-70
The Figures in the right hand margin indicate marks
Answer ALL Questions

UNIT-I

१. अधस्तनेषु **चतुर्णां** सूत्राणां व्याख्यानं कुरुत । (3.5 x 4

(क) रक्तसंज्ञोऽनुनासिकः ।

(ख)संयोगस्तु व्यञ्जनसंनिपातः

(ग)स्वरभक्तिः पूर्वभागक्षराङ्गम् ।

(घ)अष्टौ समानाक्षराण्यादितः ।

(ङ)अन्त्याः सप्त तेषामघोषाः ।

(च)ततश्चत्वारि संध्यक्षराण्युत्तराणि ।

UNIT-II

२.ऋग्वेदभाष्यभूमिकादिशा वेदप्रामाण्यविचारं कुरुत । (10

अथवा

''मन्त्रब्राह्मणयोर्वेदनामधेयम्'' – इत्यस्य तात्पर्यं विशदयत ।

३. एकस्य आशयं विशदयत । (4

''अविद्यमानवचनात्''

अथवा

''अनित्यसंयोगान् मन्त्रानर्थक्यम्''

UNIT-III

४.वेदाध्ययनस्य अवश्यकर्त्तव्यतां प्रतिपादयत । (10

अथवा

वेदस्य अनुबन्धचतुष्टयं निरुपयत ।

५. **एकस्य** आशयं विशदयत । (4

''अर्थावबोधे निरपेक्षतया पदजातं यत्रोक्तं तन्निरुक्तम्''

अथवा

''इतिहासपुराणाभ्यां वेदं समुपबृंहयेत्''

UNIT-IV

६. **चतुर्णां** व्याख्यां कुरुत । (3.5 x 4

(क) समाम्नायः समाम्नातः ।

(ख) चत्वारि पदजातानि ।

(ग) ह्रदो ह्रादतेः शब्दकर्मणः ।

(घ)षड्भावविकाराः भवन्तीति वार्ष्यायणिः ।

(ङ) न निर्बद्धा उपसर्गा अर्थान्निराहुरिति शाकटायनः ।

(च) उच्चावचेष्वर्थेषु निपतन्ति ।

UNIT-V

७. **चतुर्णां** व्याख्यां कुरुत । (3.5 x 4

(क) तत्र नामान्याख्यातजानीति शाकटायनो नैरुक्तसमयश्च ।

(ख)तदिदं विद्यास्थानं व्याकरणस्य कात्स्न्र्यम् ।

(ग) अथापीदमन्तरेण पदविभागो न विद्यते ।

(घ) परः सन्निकर्षः संहिता ।

(ङ) धातुर्दधातेः ।

(च)भीमो बिभ्यत्यस्मात् ।

****

PG-II-SANS-1.2.7

Time: 3 Hours
Full Marks-70
The Figures in the right hand margin indicate marks
Answer ALL Questions

UNIT-I

१. अधस्तनेषु **द्वयो:** रूपसाधनं कुरुत । (2 x 3

(क) रामेण

(ख)रामेषु

(ग)राम:

२. अधस्तनेषु **द्वयो:** रूपसाधनं कुरुत । (2 x 4

(क) भवति

(ख)भविष्यति

(ग)भवतु

UNIT-II

३. **सूत्रद्वयं** व्याख्यात । (5 x 2

(क) शेषो बहुव्रीहि:

(ख) न कपि

(ग) चार्थे द्वन्द्व:

४. **एकस्य** प्रक्रियां दर्शयत । (4

(क)प्राप्तोदक:

(ख)पिताम्बर:

UNIT-III

५. **सूत्रद्वयं** व्याख्यात । (5 x 2

(क) ध्रुवमपायेऽपादानम्

(ख) षष्ठी शेषे

(ग) आधारोऽधिकरणम्

६. **एकस्य** आशयं स्पष्टीकुरुत । (4

(क)भयहेतु: किम् – अरण्ये विभेति ।

(ख)अर्चायां किम् – निपुणो राज्ञो भृत्य: ।

UNIT-IV

७. भारोपीयभाषाणां वर्गीकरणं कुरुत । (10

अथवा

भारोपीयभाषाणां वैशिष्ट्यं प्रतिपादयत ।

८. **एकस्य** टिप्पणीं लिखत । (4

(क) पदविज्ञानम्

(ख) वाक्यविज्ञानम्

UNIT-V

९. संस्कृतभाषाया: महत्त्वं प्रतिपादयत । (10

अथवा

वैदिकभाषाया: वैशिष्ट्यं प्रतिपादयत ।

१०. **एकस्य** टिप्पणीं लिखत । (4

(क) अवेस्ता

(ख) पालि:

****

PG-II-SANS-1.2.9

Time: 3 Hours
Full Marks-70
The Figures in the right hand margin indicate marks
Answer ALL Questions

UNIT-I&II (मृच्छकटिकम्)

१. शुद्रकस्य परिचयं विलिख्य मृच्छकटिकप्रकरणस्य नामकरणसार्थकतां प्रतिपादयत । (10

अथवा

चारुदत्तस्य चरित्रचित्रणं कुरुत ।

२. **एकस्य** संक्षिप्तम् उत्तरं लिखत । (4)

(क) वसन्तसेनाया: परिचयं प्रदत्त ।

(ख) 'रत्नं रत्नेन सङ्गच्छते' – इत्युक्तिं स्पष्टीकुरुत ।

३. प्रवहणविपर्ययवृत्तान्तं स्वशब्दै: वर्णयत । (10

अथवा

तत्कालिनन्यायव्यवस्थाया: स्तितिं वर्णयत ।

४. **एकस्य** संक्षिप्तम् उत्तरं लिखत । (4)

(क) 'न कालमपेक्षते स्नेह:' - इत्युक्तिं स्पष्टीकुरुत ।

(ख) विटस्य चरित्रचित्रणं कुरुत ।

UNIT-III&IV (उत्तररामचरितम्)

५. उत्तररामचरिते भवभूतिर्विशिषयते – इत्युक्ते: तात्पर्यं विशदयत । (10

अथवा

'वज्रादपि कठोराणि मृदुनि कुसुमादपि' - इति भवभूतिना सूचितं रामस्य चरित्रं चित्रयत ।

६. **एकस्य** संक्षिप्तम् उत्तरं लिखत । (4)

(क) 'गुणा: पूजास्थानं न च लिङ्गं न च वय:' - इत्युक्तिं स्पष्टीकुरुत ।

(ख) ऋष्यशृङ्गस्य परिचयं प्रदत्त ।

७. सीताचरित्रस्य महनीयत्वं विमृशत । (10

अथवा

भवभूतिना उत्तररामचरिते कृतानि मूलकथापरिवर्त्तनानि तेषामौचित्यं प्रदर्शयत ।

८. **एकस्य** संक्षिप्तम् उत्तरं लिखत । (4)

(क) 'पुरोत्पीडे तडागस्य परिवाहः प्रतिक्रिया' - इत्युक्तिं स्पष्टीकुरुत ।

(ख) सप्तमाङ्कस्य वैशिष्ट्यं लिखत ।

UNIT-V (रत्नावली)

९. हर्षस्य नाट्यवैशिष्ट्यानि लिखत । (10

अथवा

रत्नावल्याः चरित्रचित्रणं कुरुत ।

१०. **एकस्य** संक्षिप्ता टिप्पणी प्रदेया । (4)

(क) मदनमहोत्सवः

(ख) यौगन्धरायणः

****

PG-II-SANS-1.2.10(Gr.-B)

Time: 3 Hours
Full Marks-70
The Figures in the right hand margin indicate marks
Answer ALL Questions

UNIT-I

१. वासवदत्तायाः मङ्गलाचरणमाश्रित्य खलसज्जनयोः स्वरूपं विमृशत । **(10)**

अथवा

श्लिष्टपदप्रयोगे सुबन्धोः नैपुण्यं प्रकाशयत ।

२. व्याख्यां कुरुत –

खिन्नोऽसि मुञ्च शैलं
बिभृमो वयमिति वदत्सु शिथिलभजः ।
भरभुग्नविततबाहुषु
गोपेषु हसन् हरिर्जयति ।।

अथवा

अभूदभूतपूर्वः कृष्ण इव कृतवसुदेवतर्पणो नारायणो इव सौकर्यसमासादितधरणिमण्डलः राजा चिन्तामणिर्नाम ।

UNIT-II

३. पठितांशमाश्रित्य श्रितकमलाकुचमण्डलं हरिं वर्णयत । **(10)**

अथवा

भगवतः अवतारवर्णने जयदेवस्य कविकर्मकौशलं वर्णयत ।

४. व्याख्यां कुरुत –

राधामाधवयोर्जयन्ति यमुनाकुले रहः केलयः ।।

अथवा

शृङ्गारः सखि मूर्त्तिमानिव मधौ मुग्धो हरिः क्रीडति ।।

UNIT-III

५. मृद्राराक्षसस्य प्रथमाङ्कस्य नाटकीयविशेषणत्वम् आलोचयत । (10)

अथवा

मुद्राराक्षसस्य मङ्गलाचरणश्लोकयोः काव्यकलां विमृशत ।

६. व्याख्यां कुरुत –

चीयते बालिशस्यापि सत्क्षेत्रपतिना कृषिः ।
न शालेः स्तम्बकारिता वप्तुर्गुणमपेक्षते ।।

अथवा

त्यजत्यप्रियवत् प्राणान् यथा तस्यायमापदि ।
तथैवास्यापदि प्राणा नूनं तस्यापि न प्रियाः ।।

UNIT-IV& V

७. वेणीसंहारस्य मङ्गलाचरणश्लोकानां काव्यिकमूल्याङ्कनं कुरुत । (10)

अथवा

भीमसेनस्य गुणावगगुणान् विमृशत ।

८. वेणीसंहारनाटकस्य प्रथमाङ्कस्य सारं लिखत । (10)

अथवा

दुर्योधनस्य चरित्रचित्रणं कुरुत ।

९. **एकस्य** उत्तरं लिखत –

(क)काव्यबन्धः कीदृशः इति सूत्रधारः कथयति ?

(ख)भगवतः श्रीकृष्णस्य स्वरूपविषये नाटकस्य प्रथमाङ्के भीमसेनः किं कथयति ?

१०. व्याख्यां कुरुत –

यद् वैद्युतमिव ज्योतिरार्ये क्रुद्धेऽद्य संभृतम् ।
तत् प्रवृडिव कृष्णेयं नूनं संवर्धयिष्यति ।।

अथवा

गुप्त्या साक्षान्महानल्पः स्वयमन्येन वा कृतः ।
करोति महतीं प्रीतिमपकारोऽपकारिणाम् ।।

****

PG-II-SANS-1.2.10(Gr.-C)

Time: 3 Hours
Full Marks-70
The Figures in the right hand margin indicate marks
Answer ALL Questions

UNIT-I

१. अधोलिखितेषु **द्वयो:** सूत्रयो: व्याख्या विधेया — (5x2=10)

(क) वाऽसरूपोऽस्त्रियाम्

(ख) तव्यत्तव्यानीयरा:

(ग) हलश्चेजुपधात्

(घ)कृत्यल्युटो बहुलम्

२. अधोलिखितेषु **एकं** ससूत्रं साधनीयम् — (1x4=4)

चेयम्, लभ्यम्, इत्य:, वाच्यम्

UNIT-II

३. अधोलिखितेषु **द्वयो:** सूत्रयो: व्याख्या विधेया — (5x2=10)

(क) ण्वुल्तृचौ

(ख) नन्दिग्रहिपचादिभ्यो ल्युणिन्यच:

(ग) इगुपधज्ञाप्रीकर: क:

(घ) शिल्पिनि ष्वन्

४. अधोलिखितेषु **एकं** ससूत्रं साधनीयम् — (1x4=4)

लवक:, कुम्भकार:, गोद:, वोढा

UNIT-III

५. अधोलिखितेषु **द्वयो:** सूत्रयो: व्याख्या विधेया — (5x2=10)

(क)निष्ठा

(ख) सुयजोङ्र्वनिप्

(ग) पुङ्यजो: शानन्

(घ) तौ सत्

६. अधोलिखितेषु **एकं** ससूत्रं साधनीयम् — (1x4=4)

दत्तः, अभिहितम्, विद्वान्, पक्वः

UNIT-IV

७. अधोलिखितेषु **द्वयोः** सूत्रयोः व्याख्या विधेया — (5x2=10)

(क) भुवश्च

(ख) ग्लाजिस्थश्च ग्स्नुः

(ग) चलनशब्दार्थादकर्मकाद्युच्

(घ) पुवः संज्ञायम्

८. अधोलिखितेषु **एकं** ससूत्रं साधनीयम् — (1x4=4)

चिकीर्षुः,गत्वरी, दयालुः, कर्ता कटम्

UNIT-V

९. अधोलिखितेषु **द्वयोः** सूत्रयोः व्याख्या विधेया — (5x2=10)

(क) स्तोः श्चुना श्चुः

(ख) झलां जशोऽन्ते

(ग) तोर्लि

(घ) खरि च

१०. अधोलिखितेषु **एकं** ससूत्रं साधनीयम् — (1x4=4)

अङ्कितः, वाग्घरिः, सन्षष्ठः, एतन्मुरारिः

****

PG-II-SANS-1.2.10(Gr.-D)

Time: 3 Hours
Full Marks-70
The Figures in the right hand margin indicate marks
Answer ALL Questions

UNIT-I

१. न्यायसूत्रानुसारं पदार्थविचारं कुरुत । **(10)**

अथवा

न्यायदर्शनदिशा अपवर्गं विमृशत ।

२. सूत्रं व्याख्यात – **(4)**

सर्वतन्त्राविरुद्धस्तन्त्रेऽधिकृतोऽर्थः सर्वतन्त्रसिद्धान्तः ।

अथवा

आप्तोपदेशः शब्दः ।

UNIT-II

३. तकविचारं यथाग्रन्थं कुरुत । **(10)**

अथवा

हेत्वाभासस्वरूपं निरूपयत ।

४. सूत्रं व्याख्यात – **(4)**

सप्रतिपक्षस्थापनाहीनो वितण्डा ।

अथवा

उदाहरणसाधर्म्यात् साध्यसाधनं हेतुः ।

UNIT-III

५. वाक्यपदीयदिशा शब्दब्रह्म निरूपयत । (10)

अथवा

व्याकरणशास्त्रस्य प्रयोजनानि आलोचयत ।

६. सप्रसङ्गं व्याख्यात । **(4)**

एकस्य सर्वबीजस्य यस्य चेयमनेकधा ।
भोक्तृ-भोक्तव्य-रूपेण भोगरूपेण च स्थितिः ।।

अथवा

अर्थप्रवृत्तितत्त्वानां शाब्दा एव निबन्धनम् ।
तत्त्वाऽवबोधशब्दानां नास्ति व्याकरणादृते ।।

UNIT-IV

७. भर्त्तृहरिदिशा अर्थस्य प्रामाण्यम् आलोचयत । (10)

अथवा

यथाग्रन्थं प्रमाणविचारं कुरुत ।

८. सप्रसङ्गं व्याख्यात । **(4)**

नित्यत्वे कृतकत्वे वा तेषामादिर्न विद्यते ।
प्राणिनामिव सा चैषा व्यवस्था नियतोच्यते ।।

अथवा

इदं पुण्यमिदं पापमित्येतस्मिन् पदद्वये ।
आचाण्डालं मनुष्याणां समं शास्त्रप्रयोजनम् ।।

UNIT-V

९. सांख्यकौमुद्यनुसारं प्रमाणानि विशदयत । (10)

अथवा

व्यक्ताव्यक्तयोः साधर्म्यं वैधम्यञ्च आलोचयत ।

१०. **एकं** विशदयत । **(4)**

मूलप्रकृतिः, अनुशासनम्

****

PG-II-SANS-1.2.11(Gr.-B)

Time: 3 Hours
Full Marks-70
The Figures in the right hand margin indicate marks
Answer ALL Questions

UNIT-I

१. अधस्तनेषु **द्वयो:** छन्दसो: लक्ष्यलक्षणसमन्वयं कुरुत । **(2x7=14)**

उपेन्द्रवज्रा, मन्दाक्रान्ता, वंशस्थम्, वसन्ततिलका

UNIT-II

२. अर्थान्तरसंक्रमितवाच्यध्वने: स्वरूपमुल्लिख्य किमपि उदाहरणद्वयं वर्णयत । **(10)**

अथवा

मम्मटस्य रसस्वरूपम् आलोचयत ।

३. टिप्पणीं लिखत – **(4)**

अत्यन्ततिरस्कृतवाच्यध्वनि:

अथवा

उत्पत्तिवाद:

UNIT-III

४. रसप्रसङ्गे अभिनवगुप्तस्य मतं विमृशत । **(10)**

अथवा

अभिव्यक्तिवादस्य नूतनत्वम् आलोचयत ।

५. **एकस्य** टिप्पणीं लिखत - **(4)**

(क) विभाव:

(ख)स्थायी भाव:

UNIT-IV

६. शृङ्गाररसस्य **अथवा** करुणरसस्य स्वरूपं भेदान् च आलोचयत । **(10)**

७. टिप्पणीं लिखत – **(4)**

शान्तरस: **अथवा** भयानकरस:

UNIT-V

८. कुन्तकदिशा वक्रोक्तिस्वरूपं विमृशत । **(10)**

अथवा

काव्यस्वरूपविषये कुन्तकमतमालोचयत ।

९. **एकस्य** टिप्पणीं लिखत - **(4)**

(क) धार्मादिसाधनोपाय:

(ख) आह्लादामृतवत् काव्यम्

****

PG-II-SANS-1.2.11(Gr.-C)

Time: 3 Hours
Full Marks-70
The Figures in the right hand margin indicate marks
Answer ALL Questions

UNIT-I

१. वाक्यपदीयदिशा व्याकरणस्य प्रयोजनानि आलोचयत । **(10)**

अथवा

अनुमानप्रमाणस्य खण्डनं कुरुत ।

२. कारिकां व्याख्यात – (4)

अव्याहताः कला यस्य कालशक्तिमुपाश्रिताः ।
जन्मादयो विकाराः षड् भावभेदस्य योनयः ।।

अथवा

नित्याः शब्दार्थसम्बन्धाः समाम्नाताः महर्षिभिः ।
सूत्राणां सानुतन्त्राणां भाष्याणाञ्च प्रणेतृभिः ।।

UNIT-II

३. शब्दब्रह्मणः स्वरूपमालोचयत । **(10)**

अथवा

वाक्यपदीयदिशा प्रमाणमालोचयत ।

४. कारिकां व्याख्यात – (4)

परेषामसमाख्येयमभ्यासादेव जायते ।
मणिरूप्यादिविज्ञानं तद्विदां नानुमानिकाम् ।।

अथवा

प्रत्यक्षमनुमानञ्च व्यतिक्रम्य व्यवस्थिताः ।
पितृरक्षः पिशाचानां कर्मान्ता एव सिद्धयः ।।

UNIT-III

५. चतुर्णां टिप्पणीं लिखत । **(4x3.5=14)**

(क) शब्दानुशासनम्

(ख) अगमः

(ग) चत्वारि

(घ) सिद्धे शब्दार्थसम्बन्धे

(ङ) सर्वे देशान्तरे

(च)शास्त्रेण धर्मनियम:

UNIT-IV

६. परमलघुमञ्जूषादिशा स्फोटभरदं प्रदर्शयत । **(10)**

अथवा

मञ्जूषानुसारं शक्तिनिरूपणं कुरुत ।

७. **एकस्य** टिप्पणीं लिखत - **(4)**

(क) आप्त:

(ख)वाक्यम्

UNIT-V

८. सोदाहरणं बौद्धार्थं निरूपयत । **(10)**

अथवा

अपभ्रंशे शक्ति: अस्ति नास्ति वा विचारयत ।

९. **एकस्य** टिप्पणीं लिखत - **(4)**

(क) शक्तिविभाजनम्

(ख) शक्तिस्त्रिधा

****

PG-IV-SANS-2.4.18

Time: 3 Hours
Full Marks-70
The Figures in the right hand margin indicate marks
Answer ALL Questions

UNIT-I

१. मनुस्मृतिदृष्ट्या दण्डस्वरूपम् आलोचयत । (10)

अथवा

कानि व्यसनानि ? व्यसनस्य स्वरूपं यथाग्रन्थं वर्णयत ।

२. **एकस्य** संक्षिप्तम् उत्तरं लिखत । (4)

(क) प्रजारक्षा कथं कुर्यात् ?

(ख)राज्ञः सृष्टिः कथम् अभूत् ?

UNIT-II

३. सुरपालवृक्षायुर्वेदानुसारं तरुमहिमानं विशदयत । (10)

अथवा

वीजवपनप्रविधिं सविस्तरं वर्णयत ।

४. **एकस्य** संक्षिप्ता टिप्पणी प्रदेया । (4)

(क) पादपभेदाः

(ख)गर्त्तविधिः

UNIT-III

५. समुदयप्रस्थाने समाहर्त्तुः अवेक्षणप्रविधिं निरूपयत । (10)

अथवा

यथाग्रन्थम् आयशरीरं विशदयत ।

६. **एकस्य** संक्षिप्ता टिप्पणी प्रदेया । (4)

(क)राजवर्षम्

(ख)कर्मसंवत्सरः

UNIT-IV & V

७. अधस्तनेषु **द्वयोः** प्रश्नयोः उत्तरं लिखत । (10x2=20)

(क) अर्थशास्त्रानुसारम् आकराध्यक्षस्य योग्यतां निरूपयत ।

(ख)शुल्काध्यक्षस्य कार्यपद्धतिम् आलोचयत ।

(ग) शुल्कव्यवाहारस्य स्वरूपं विमृशत ।

(घ) लवणाध्यक्षस्य कार्यपद्धतिम् आलोचयत ।

८. अधस्तनेषु **द्वयोः** संक्षिप्ता टिप्पणी प्रदेया । (4x2=16)

(क) सुवर्णधातुस्वरूपम्

(ख) धातुमार्दवीकरणम्

(ग) अन्तपालः

(घ) राजमुद्रा

****

PG-IV-SANS-2.4.19

Time: 3 Hours
Full Marks-70
The Figures in the right hand margin indicate marks
Answer ALL Questions

UNIT-I

१. सिन्धुसभ्यतायाः कालनिरूपणं नगरव्यवस्थां च विशदयत । (10)

अथवा

वैदिककालिन-जीवनयापनशैलाम् आलोचयत ।

२. **एकस्य** संक्षिप्ता टिप्पणी प्रदेया । (4)

(क) सरस्वती नदी

(ख)उपनिषद्

UNIT-II

३. वैदिकोपासनाविधौ वहुदेवतावादम् अलोचयत । (10)

अथवा

भौद्धधर्मस्य मूलतत्त्वानि आलोचयत ।

४. **एकस्य** संक्षिप्ता टिप्पणी प्रदेया । (4)

(क) यज्ञव्यवस्था

(ख) श्वेताम्बरः सम्प्रदायः

UNIT-III

५. उत्कलीयमन्दिराणां निर्माणविधिं प्रतिपादयत । (10)

अथवा

लिङ्गराजमन्दिरस्य निर्माणशैलीं वर्णयत ।

६. **एकस्य** संक्षिप्ता टिप्पणी प्रदेया । (4)

(क)प्राचीनभारतीय-स्थापत्यकला

(ख)कोणार्कमन्दिरम्

UNIT-IV

७. धउलि-अभिलेखमाश्रित्य अशोकस्य प्रजानुरञ्जककार्याणि वर्णयत। (10)

अथवा

हातीगुम्फा-शिलालेखस्य ऐतिहासिकमूल्यं निरूपयत ।

८. **एकस्य** संक्षिप्ता टिप्पणी प्रदेया । (4)

(क)कुमारामात्य:

(ख)सातकर्णी

UNIT-V

९. समुद्रगुप्तस्य प्रयागप्रशस्तिमाश्रित्य उत्तरापथराज्यानां विवरणं प्रदत्त । (10)

अथवा

पुलकेशिन: ऐहोल्-अभिलेखस्य साहित्यिकमूल्यं प्रतिपादयत ।

१०. **एकस्य** संक्षिप्ता टिप्पणी प्रदेया । (4)

(क)लिच्छवि:

(ख)वातापिपुरी

****

PG-IV-SANS-2.4.20(Gr.-B)

Time: 3 Hours
Full Marks-70
The Figures in the right hand margin indicate marks
Answer ALL Questions

UNIT-I

१. अलङ्कारसम्प्रदायविषये स्वमतम् उपस्थापयत । (10)

अथवा

रीतिसम्प्रदाये वामनस्य भूमिकां विमृशत ।

२. टिप्पणीं लिखत – (4)

शब्दालङ्कारः **अथवा** पाञ्चाली रीतिः

UNIT-II

३. ध्वनेः स्वरूपविषये आनन्दवर्धनस्य मतं विमृशत ।

अथवा

विश्वाथस्य ध्वनिलक्षणं विवृणुत ।

४. टिप्पणीं लिखत – (4)

व्यतिरेकालङ्कारः **अथवा** शृङ्गाररसध्वनिः

UNIT-III

५. विश्वनाथमतेन रसस्वरूपमालोचयत । (10)

अथवा

वक्रोक्तिः काव्यजीवितम् – अस्मिन् विषये स्वमतमुपस्थापयत ।

६. टिप्पणीं लिखत – (4)

भरतस्य रससूत्रम् **अथवा** वाक्यगतमौचित्यम्

UNIT-IV

७. अधस्तनेषु **चतुर्णाम्** उपरि टिप्पणीं लिखत - (4x3.5=14)

(क)काव्यम्

(ख)वाक्यम्

(ग)पदम्

(घ)सहृदयः

(ङ)अलङ्कारः

(च)प्रतिभा

UNIT-V

८. **एकम्** आश्रित्य संस्कृतेन प्रबन्धं रचयत । (14)

(क)काव्यप्रयोजनानि

(ख)शब्दार्थौ सहितौ काव्यम्

(ग)पदसङ्घटना रीतिः

****

QUESTION BANK
SUBJECT: M.PHIL. (SANSKRIT)

M.Phil.-I-S-SANS-1(SET-1)

Time: 3 Hours
Full Marks-100
The Figures in the right hand margin indicate marks
Answer ALL Questions

UNIT-I

1. Discuss the procedures of Research in Sanskrit. **(20)**

OR

Describe the qualifications of a true Researcher.

UNIT-II

2. Discuss the features of Analytical Research. **(20)**

OR

How the Research Materials are collected? Discuss.

UNIT-III

3. Discuss the features of a Research Paper. **(20)**

OR

Discuss the formal constituents of a Thesis.

UNIT-IV

4. Discuss the tools of Indological Research. **(20)**

OR

Write a note on any four Major Research Institutes in India.

UNIT-V

5. Discuss the scope **OR** problems of Historical Sanskrit Dictionary. **(20)**

M. Phil. 1st Semester-Paper-I(SET-2)

Full Marks-100

Time - As in the Programme

The figures in the right hand margin indicate marks.
*Answer **ALL** questions.*

1. Discuss the characteristics of Indological Research. (20

OR

Discuss the qualifications of Researchers.

2. Discuss the types of Research. (20

OR

Describe the procedure of collecting Research Materials.

3. Write a note on the outlines of Research Design. (20

OR

Describe the formal constituents of a Ph.D. Thesis.

4. Rewrite the following verse in Roman script with diacritical marks. (20

या सृष्टिः स्रष्टुराद्या वहति विधिहुतं या हविर्या च होत्री
ये द्वे कालं विधत्तः श्रुतिविषयगुणा या स्थिता व्याप्य विश्वम् ।
यामाहुः सर्ववीजप्रकृतिरिति यया प्राणिनः प्राणवन्तः
प्रत्यक्षाभिः प्रपन्नस्तनुभिरवतु वस्ताभिरष्टाभिरीशः ।।

अथवा

रामो राजमणिः सदा विजयते रामं भजे राघवं
रामेणाभिहता निशाचरचमू रामाय तस्मै नमः ।
रामान्नास्ति परायणं परतरं रामस्य दासोऽस्म्यहं
रामे चित्तलयः सदा भवतु मे हे राम ! मामुद्धर ।।

5. Describe the Tools of Indological Research. (20

OR

Write a note on any three Inndological Research Institutes in India.

M. Phil. (Sanskrit) 1st Semester-Paper-II

Full Marks-100
Time - As in the Programme

The figures in the right hand margin indicate marks.
*Answer **ALL** questions.*

1. Describe the system of preservation of manuscripts. (20

OR

Discuss the problem of cataloguing of Sanskrit Manuscripts.

2. Describe about the writing materials used in ancient time. (20

OR

What are the causes of variant readings? Explain with examples.

3. What are the essential features of critical Editing? Explain with examples. (20

OR

Give the example of Critically Edited Text in Sanskrit Literature.

4. Write a note on the ***Kāvya*** Manuscripts of the Odisha State Museum. (20

OR

Give an account of Vedic or ***Darśana*** Manuscripts preserved in the Odisha State Museum.

5. Critically examine any four research survey works already done in the field of ***Veda/ Vyākaraṇa/Darśana/ Sāhitya/Purāṇa*** in the State of Odisha. (20

****

QUESTION BANK
SUBJECT: PH.D. COURSE WORK- (SANSKRIT)

Paper-I

Full Marks-100
Time – 3Hours

The figures in the right hand margin indicate marks.
*Answer **ALL** questions.*

1. Discuss the characteristics of Indological Research. (20

OR

Discuss the qualifications of Researchers.

2. Discuss the types of Research. (20

OR

Describe the procedure of collecting Research Materials.

3. Write a note on the outlines of Research Design. (20

OR

Describe the formal constituents of a Ph.D. Thesis.

4. Rewrite the following verse in Roman script with diacritical marks. (20

या सृष्टिः स्रष्टुराद्या वहति विधिहुतं या हविर्या च होत्री
ये द्वे कालं विधत्तः श्रुतिविषयगुणा या स्थिता व्याप्य विश्वम् ।
यामाहुः सर्ववीजप्रकृतिरिति यया प्राणिनः प्राणवन्तः
प्रत्यक्षाभिः प्रपन्नस्तनुभिरवतु वस्ताभिरष्टाभिरीशः ।।

अथवा

रामो राजमणिः सदा विजयते रामं भजे राघवं
रामेणाभिहता निशाचरचमू रामाय तस्मै नमः ।
रामान्नास्ति परायणं परतरं रामस्य दासोऽस्म्यहं
रामे चित्तलयः सदा भवतु मे हे राम ! मामुद्धर ।।

5. Describe the Tools of Indological Research. (20

OR

Write a note on any three Inndological Research Institutes in India.

Paper-II

Full Marks-100
Time - As in the Programme

The figures in the right hand margin indicate marks.
*Answer **ALL** questions.*

6. Critically estimate the research works done in the field of *Veda/Vyākaraṇa/Sāhitya/ Darśana/ Purāṇa* Texts of Odisha. (20

OR

Prepare an outline of a Research Survey Project on "Odishan Contribution to Sanskrit Literature."

7. What is the Art of Translation? What are their types? Explain with examples. (20

OR

What are the practical aspects of translation? Can a translated work be treated as a research work?

8. How manuscripts are critically edited? Explain with examples. (20

OR

Critically estimate and give your views on any critically Edited Text in Sanskrit.

9. What are the procedures of writing manuscripts in ancient time? (20

OR

Write a note on the writing materials used for manuscripts in ancient time.

10. Describe how the manuscripts are collected and preserved? (20

OR

Discuss the process of cataloguing of Sanskrit Manuscripts.

****